

Урок «Стоп булінг» для учнів 9-11 класів

Мета: вироблення у дітей небайдужості до проблеми булінгу, розвиток співчутливого ставлення до жертв насилля, навички надання і отримання допомоги

Тривалість: 45 хв.

Обладнання і матеріали:

- комп'ютер, проектор для перегляду відео;
- фліпчарти (ватмани) та маркери для роботи в групах;
- відеоролики (1-2) для різних вікових груп;
- папір, олівці або ручки
- роздаткові матеріали (буклети, плакати, наліпки, карточки для комунікації)

План уроку

1. Вправа «Метод розстановки сил» (зробити на перерві перед початком уроку)
2. Перегляд відеороликів про булінг (10 хв.)
3. Обговорення теми (15 хв.)
4. Робота в групах «Розробка стратегії боротьби з булінгом» для (10 хв.) та презентація групової роботи (по 5 хв.)
5. Підведення підсумків заняття та запрошення приєднатися до флешмобу #РазомПротиБулінгу (5 хв.)

Метод розстановки сил

Виконує доповідач. *Перед початком уроку попросіть кожну дитину на аркуші паперу написати прізвища чотирьох дітей, з якими вона хоче сидіти поруч за партою. А також прізвище того, кого вона вважає своїм найкращим другом. Отриману інформацію передайте вчителю. Коли вчитель проаналізує результати, то легко помітить, кого з дітей «забули», не згадали зовсім. Цей метод має назву «розстановка сил». Завдяки йому можна дослідити комунікацію в колективі й дізнатися, хто в класі жертва, хто агресор, хто є неформальним лідером, а від кого відвернулися однолітки.*

Доповідач (заходить до класу, де сидять учні, і коли всі зайдуть до класу – зачиняє двері і на дверях вішає плакат з червоним знаком «СТОП БУЛІНГ»): Відтепер наш клас – зона, вільна від булінгу.

(Представляється і починає урок): Доброго дня! Мене звати..., я І сьогодні ми з вами поговоримо про булінг. Як ви вважаєте, що таке булінг (цькування)?

(просить дітей пояснити, як вони розуміють поняття «булінг»).

Так, дійсно, кожен з вас має рацію. Якщо підсумувати усе, що ми сказали, виходить, що булінг – це агресивна і вкрай неприємна свідомо поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується фізичним або психологічним насильством.

Я пропоную нам подивитися декілька відеороликів, в яких розповідається про шкільний булінг і ми побачимо, як же він виглядає. Адже деколи ми можемо навіть не розуміти, що те, що відбувається з нами – це булінг.

(дивляться відеоролики)

Відеоролики

- https://www.youtube.com/watch?v=ztgXThOA_Ic
- https://www.youtube.com/watch?v=9Nh4_pYHnfA
- <https://www.youtube.com/watch?v=Zfp7NCmU9zw>
- <https://www.youtube.com/watch?v=UD4yFexFzhl>

Обговорення теми

Доповідач: Отже, щойно ми з вами переглянули відео-ролики, які висвітлюють проблему булінгу серед школярів. Далі пропоную обговорити підняті в роликах теми та трохи більше дізнатися про таке явище, як булінг.

Ситуація з булінгом в Україні доволі невтішна. Статистика свідчить, що 67% дітей стикалися з булінгом в тих чи інших проявах (були жертвою або свідком), а 40% постраждалих від цькування ні з ким не ділилися проблемою і не зверталися за допомогою.

Булінг може проявлятися у різних формах:

- ✓ Фізичне насильство (завдання ударів, штовхання, підніжки та ін.)
- ✓ Економічне насильство (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей жертви, вимагання грошей тощо)
- ✓ Психологічне насильство (обзивання, глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса або національність, виключення інших із групи чи розповсюдження пліток або чуток)
- ✓ Сексуальне насильство (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, фотографування та відео зйомки у переодягальнях, сексуальні погрози та жарти)
- ✓ Кібербулінг (образливі повідомлення з погрозами, відредаговані фотографії, блокування акаунтів, шантаж в мережі, висміювання в закритих групах в соціальних мережах).

Багато-хто не надає булінгу великого значення. Але насправді це не просто пустощі або грубість, а особлива форма взаємин, яка за відсутності своєчасної реакції переростає в насильство.

18 грудня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»**. 228 народних депутатів проголосували за проект Закону №8584, яким вдалося закріпити поняття булінгу (цькування) та відповідальність за його вчинення. В Законі йдеться, що булінг може вчинятися не лише учнями стосовно інших учнів, а також учнями стосовно учителя або вчителем щодо учня. Серед його ознак: повторюваність (адже одноразовий прояв неприязні не буде вважатися цькуванням); наявність сторін (агресор-потерпілий-свідок) у діянні; наслідки для постраждалого у вигляді фізичної або психологічної шкоди.

Отже, булінг відтепер **карається штрафом від 850 грн або громадськими роботами від 20 годин**. Якщо булінг вчинять повторно протягом року або групою осіб, розмір покарання збільшиться до **штрафу від 1700 грн або громадських роботами від 40 годин**. Тобто, **якщо вам вже виповнилось 16 років та ви вчините булінг** – то до вас може бути застосована ця відповідальність.

Якщо булінг вчинить неповнолітній до 16 років, **відповідатимуть його батьки**. До них застосовуватимуть покарання у вигляді **штрафу або громадських робіт**.

Окремо передбачена відповідальність за приховування фактів булінгу (цькування) для керівників шкіл. Якщо керівник не повідомить поліцію про відомі йому випадки цькування серед учнів, до нього буде застосоване покарання у вигляді **штрафу від 850 грн або виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку**.

Доповідач: Як ви вважаєте, чому діти стають агресорами?

(попросіть дітей пояснити їхню думку, а потім підведіть підсумок)

Причинами частих проявів агресії та цькування інших дітей можуть бути бажання звернути на себе увагу, мати авторитет серед однолітків; потерпання від насильства у власній сім'ї; психологічна схильність до агресії, нездатність контролювати свій гнів; в окремих випадках – самозахист, побоювання стати жертвою булінгу з боку інших.

Право на захист дітей від булінгу регламентується як на міжнародному рівні, так і на рівні держав. Так, згідно з **Конвенцією ООН про права дитини**, дитина має право на захист від незаконного посягання на її честь і гідність. **Конституція України в статті 52** передбачає наявність у дітей рівних прав незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза

ним. Водночас, **Закон України «Про охорону дитинства»** гарантує дітям право на захист від усіх форм насильства – фізичного і психічного, образ, недбалого і жорстокого поводження з ними.

Це ж саме право та безпечні умови навчання гарантоване учням і в **Законі України «Про освіту»**. Під час перебування дитини у школі реалізацію цього права повинна забезпечувати школа.

В кожній країні існують свої власні методи боротьби з булінгом. До прикладу, Уряд Австралії реалізує програму Bullying No Way у школах країни, в її рамках було розроблено мобільні додатки для дітей різного віку, які вчать емпатії та надають поради щодо протидії булінгу. В Сполучених Штатах Америки було створено сайт StopBullying.gov у співпраці з Міністерством освіти США, Міністерством охорони здоров'я США, Міністерством юстиції США та деякими іншими урядовими агенціями. Він містить загальну інформацію про те, що таке булінг і як йому протидіяти, та тренінги з протидії булінгу. Найефективнішим інструментом боротьби з булінгом в Великобританії визнано «очну ставку» агресора з жертвою за участю медіатора (психолога або педагога). І саме в Британії регулярно проводять антибулінгові тижні ☺

Отже, про проблему булінгу в Україні ми поговорили. Далі ми пропонуємо перейти до роботи в групах. Зараз ми з вами спробуємо розробити стратегію протидії булінгу.

Розробка стратегії боротьби з булінгом

(Доповідач ділить учнів на 4 групи. Кожній з них дається фліпчарт (ватман) та маркери і пропонується придумати, що можна робити для того, щоб побороти булінг на різних рівнях.)

Група 1 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні держави?» (державна влада)

Група 2 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні школи (керівництво, вчителі)

Група 3 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні класу (всередині)

Група 4 «Які заходи з протидії булінгу може робити кожен учень (індивідуально)

(Учні обговорюють тему та записують найдоцільніші на їх думку заходи. Після того, як завдання буде виконане, представник від кожної команди презентує роботу групи.)

Підведення підсумків

Доповідач: Сьогодні ми з вами поговорили про дуже гостру і важливу проблему суспільства. Хочу сказати найголовніше: ми всі – учасники процесу булінгу, чи як агресор, чи як жертва, чи як спостерігач. І ми маємо про це говорити, маємо діяти, а не стояти осторонь. Тому запрошуємо всіх приєднатися до всеукраїнського флешмобу #РазомПротиБулінгу та показати всім, що булити не круто. Зовсім не круто! Буде набагато ліпше, якщо люди замість булінгу робитимуть щось добре один для одного.

(Доповідач розповідає дітям, як можна долучитися до флешмобу).